

Dūmų
uždanga

Jørn Lier
Horst
Thomas
Enger

*Gudrus, greitas,
įtampos kupinas galvosūkis.*
Vrij Nederland

baltos lankos

Jørn Lier Horst ir Thomas Enger

Dūmų uždanga

romanas

Iš norvegų kalbos vertė Rūta Mataitytė

baltos lankos

Miestą apšvietė naujametiniai fejerverkai. Į dangų švilpdamos visu greičiu lėkė strėlės ir pakilusios išsiskleisdavo į spalvingas figūras. Sprogimai, anksčiau aidėję besikeičiančiu stiprumu ir dažnumu, pastarąsias kelias minutes tiesiog griaudėjo.

Virš fjordo susiformavusi miglos antklodė lyg sunkus dangtis prislėgė vandens paviršių priešais Rotušės krantinę. Nukritusi temperatūra vertė šventei pasipuošusius žmones susisagstyti paltus ir stipriau apsimuturiuoti šalikais. Klegėdami, krykštaudami jie ramstėsi vieni į kitus ir trypčiojo ant pažliugusio sniego.

Ema Ram buvo įsisiautusi į storą žieminę striukę. Kojas apsiavusi dviem poromis vilnonių kojinių ir guminiiais aukštaauliais. Jos elgesys aiškiai išsiskyrė iš aplinkinių – ji nevėpsojo į dangų iškėlusį mobilųjį telefoną ir prieš pat išmušant vidurnakčiui nebandė lyg karštingės apimta žūtbūt susisiekti su draugais arba šeima. Žingsniuodama ji tiesiog stebėjosi į minią ir bandė įžvelgti ženklus, išduodančius, ar ten esančiųjų tikslas iš tiesų yra švęsti, ar koks kitas, nors pati nelabai nutuokė, kaip *tokie* ženklai galėtų atrodyti.

Prieš daugiau nei pusantros valandos, pačiame kivrčo su Kasperiu įkarštyje, Ema išbėgo pro Irenės buto duris. Kasperis atsisakė tradicinio vakarėlio su draugais Amageryje – sakėsi

mieliau norįs sutikti Naujuosius metus lovoje šalia mylimosios – ir niekaip negalėjo suprasti, kodėl laikrodžiui mušant dvyliktą Emai trūks plyš reikia būti prie Rotušės krantinės, juolab kad ji net nemėgsta fejerverkų.

– Būtinai reikia, – nepasidavė ji.

Išgirdęs tokį vaikiškai neapibrėžtą atsakymą, Kasperis nusijuokė ir, nebeatsispyręs pykčiui, atkirto:

– Puiku, tada keliauk sau viena, manęs visai nevilioja mintis ten šlapti ir šalti.

– Aš noriu kartu! – įsiterpė Martinė. – Noriu pažiūrėti fejerverkų. Ar gerai, teta? Prašau...

Ema šyptelėjusi papurtė galvą. Nenorėjo sakyti dukterėčiai, kad mažam vaikui ten gali būti pavojinga. Tiesą pasakius, ne visada saugu net suaugusiesiems. Dėl susižalojimų nuo fejerverkų ne vienam tenka užbaigti metus skubiosios pagalbos skyriuje.

Tačiau tikroji priežastis buvo kita.

Per prabėgusį rudenį Ema nemažai pasidarbavo atskleidžiant vadinamąsias chronologines žmogžudystes, kaip jas praminė žiniasklaida. Nedaug trūko, kad, pasipainiojusi žudiko kelyje į jo numatytą nulinį tašką, ji pati taptų auka. Ir štai: artinasi Naujieji, kai žmonija akimis seka paskutines minutes skaičiuojančius laikrodžius, – ji baiminosi, kad tai gali išprovokuoti dar vieną panašų nusikaltimą.

Apie šią protu nepaaiškinamą baimę Ema išsipasakojo savo psychologui. Šis linktelėjo ir patvirtino suprantas jos būgštavimų priežastį, bet paneigė galimybę, kad tai iš tiesų nutiks. Ema ir pati stengėsi įtikinti save tų spėlionių absurdiškumu, tačiau mintys nesiliovė ir atakavo vis stipriau. Galvoje sukosi didysis fejerverkų šou, kurį Oslo savivaldybė kasmet organizuoja

Rotušės krantinėje, priešais jūros įlanką. Ten visada susirenka tūkstančiai. Galiausiai psichologas pasiūlė jai pačiai ten nuvykti: buvo įsitikinęs, jog akis į akį susidūrusi su savo baime ir pamąčiusi, kad nieko blogo nenutiko, Ema tikrai pasijus tvirčiau.

Ji neketino to daryti, tačiau vakarui įsibėgėjus apėmė klaustrofobiški būgštavimai, kad, laikrodžiams išmušus dvylika, Kasperis gali prisigalvoti nežinia ko. Ne, nemanė, kad atsklaups ir jai pasipirš, juk jie pažįstami vos aštuonis mėnesius, bet gali imti įrodinėti savo meilę. Ema vis dar nebuvo iki galo tikra, ką pati apie jį galvoja. Taip, pripažino, kad jis šaunus ir visai malonu leisti su juo laiką, kol jiedu gyvena skirtinguose miestuose ir susitinka nepernelyg dažnai. Ne per seniausiai ji tapo portalo *news.no* kriminalinių naujienų reportere ir labiausiai norėjo tiesiog kuo ilgiau tęsti tokią nesudėtingą savo egzistenciją, per daug nemąstydamą apie ateitį.

Kilstelėjusi telefoną pamatė, kad vos prieš minutėlę su ja bandė susisiekti Kasperis, bet patingėjo dabar jam skambinti. Laikrodis rodė 23 valandas ir 59 minutes. Ji giliai įkvėpė. Aplink žmonės jau glėbesčiavosi. Taškydami gėrimus ant ištrypto sniego, skelbė tostus. Ema stovėjo paskendusį pašėlusioje sproginėjimų, trinksėjimų, balsų ir klyksmų kakofonijoje. Jai niekada nepatiko trunkūs vakarėliai, šiek tiek malonus būdavo tik svaigulys, kurį kartais pajusdavo po taurės ar dviejų, bet paprastai ir šis malonumas greitai išgaruodavo.

Išgirdusi skaičiuojant nuo dešimties atbuline tvarka, pajuto, kaip stipriai, lyg nuo smūgio, suskausta pilvą ir krūtinę. Stengėsi laikytis įsikibusi į psichologo tvirtinimą, kad nenu tiks nieko blogo. Netrukus galės sugrįžti pas Irenę, Kasperį ir Martinę, atsikračiusi nerimo ir pasiruošusi kelti koją į beprasidedančius metus.

Penki!

Keturi!

Trys!

Du!

Vienas!..

Staiga viską aplink nutvieskė akinama šviesa. Siaubingas trenksmas sudrebino žemę po kojomis. Emą parbloškė staigiai siūbtelejusi karščio banga. Virš galvos lėkė atplaišos. Nukritusi ji susirietė, užsidengė rankomis galvą ir bandė susiorientuoti.

Matė, kaip ant krantinės krašto, gal už trisdešimties metrų nuo jos, slopsta gelsvai raudonų ir oranžinių liepsnų stulpas. Ausyse ėmė cypti, bet tai nenustelbė klyksmų. Ji matė šventišškai vilkinčius žmones: stumdydamiesi, trunkydami vieni į kitus jie ieškojo draugų, mylimųjų, vaikų ir mėgino susivokti, kas čia atsitiko.

Ema atsistojo. Leisdamosi iš dangaus, virš galvos pleveno draiskanos ir smulkutės nuolaužos. Prie jos svirduliuodamas artinosi vyras degančia ranka. Rėkdamas jis daužė liepsnas, kol galiausiai pavyko išsinerti iš striukės.

Pastarąsias savaites ją kankino krūtinę skaudžiai slegiantis jaudulys, bet vidinis proto balsas vis tikino, kad tai tik absurdiškos mintys ir prasimanymai.

Dabar nerimas dingo. Baimė išgaravo.

Tai tapo realybe.

Aplink vis dar sproginėjo fejerverkai.

Aleksandras Bliksas yrėsi prieš siaubo apimtų žmonių srovę. Peršokus sniege paskendusį gėlyną, batai slystelėjo ant ledo kauburio, bet pavyko išsilaikyti ant kojų. Sofija Kovič neatsilikdama sekė jam iš paskos. Per ausinę Bliksas girdėjo, kaip ji informuoja operatyvinį centrą apie Rotušės krantinėje įvykusį sprogimą.

Šalimais blaškėsi vyras su šampano buteliu rankoje ir atvira žaizda iki juodumo apsvilusiame veide. Prie jo šlubčiodama artinosi moteris, kuriai iš blauzdos kažkas styrojo.

Bliksas prabėgo pro ją. Ant žemės gulėjo kruvini, skausmingai vaitojantys žmonės. Kiti sėdėjo pasirėmę, lyg apkvaitę, sudraskytais drabužiais. Juos visus gaubė tamsiai pilki dūmai.

Bliksas stabtelėjo. Svarstė, nuo kurios pusės pradėti darbą.

Ant krantinės krašto tįsojo keturi nejudantys kūnai. Pribėgęs atsiklaupė prie pirmojo. Tai buvo jauna šviesiaplaukė moteris. Į kairiąją akį susmigusi sprogimo skeveldra. Bliksas bandė prie kaklo duobutės užčiuopti pulsą, bet nieko nejuto. Tada pasisuko į šalia gulinčią kitą moterį. Pražiota burna, išpūstos akys, žaizdos ant krūtinės ir pilvo. Čia irgi nerado pulso.

Kovič palinko prie vyro pilku fraku. Pakėlusi akis ji pažvelgė į Bliksą ir papurtė galvą.

Ties pačiu prieplaukos krašteliu, užvirtęs ant švartavimo knechto, gulėjo pusiau suanglėjęs kūnas. Atrodo, vyras. Nukentėjęs daugiausia iš visų. Pusė veido ir kūnas stipriai išdraskytas, čia net nėra prasmės tikrinti pulso ar kvėpavimo.

Keturi žuvusieji.

Ant asfalto žiojėjo didžiulis sprogimo krateris. Tai šen, tai ten tebeliepsnojo likučiai. Per radijo stoteles policija perdavinėjo informaciją apie bombą, pasigirdo teroro parengties įsakymas.

Viešpatie! Teroras, pagalvojo Blikas.

Visai greta išgirdęs riksmą, jis atsisuko. Du šventiška apsilvilkę vyrai rodė į jūrą. Tamsiame vandenyje išskėstomis rankomis, veidu žemyn plūduriavo kūnas.

Blikas nusiplėšė ausinę, išsinėrė iš striukės, nusisegė diržą su įranga ir, žengęs vos žingsnį iki krantinės krašto, šoko į vandenį. Nespėjo net pagalvoti apie šaltį, bet paniręs pasijuto kaip lediniame šulinyje. Veido raumenys susirakino. Atrodė, kad galvą užspaudžia kietas šaltas kiautas. Vanduo kaipmat prasisunkė pro marškinius, susigėrė į kelnes, pripildė batus. Krūtinėje kažkas susigniaužė. Iš paskutiniųjų bandė judinti kojas ir rankas, bet jos neklausė.

Jūra lyg plūdūrą išstūmė jį aukštyn. Praplėšęs vandens paviršių pajuto, kad negali įkvėpti. Sutelkęs visas jėgas, stengėsi atpalaiduoti sukaustytus raumenis.

Nuo krantinės krašto išgirdo šūksnį:

– Dešimt metrų, įstrižai į kairę.

– Atsargiai! – pridūrė Kovič balsas.

Blikas įtraukė oro ir pradėjo plaukti, bet kūną varžė prie odos limpantys drabužiai. Judesiai nuo šalčio susikaustė, sulėtėjo, galūnės veikė neįprastai, atrodė, kad kūnas visiškai nejudą į priekį. Apsunkę batai tempė gilyn.

– Dar penki metrai! Kairėje.

Dar porą kartų plačiai grybštelėjo, išskėtė rankas ir pabandė griebti pirštais, tačiau jie beveik nebeklausė šeimnininko komandų. Sučiupo vandens paviršiuje plūduriuojantį apsunkusį kūną: drabužiai, gyvybės ženklų nerodanti ledinė plauštelė. Pabandė apversti, bet pasuktas ant šono kūnas išslydo iš rankų. Nuo pastangų Blikas vėl paniro. Nurijęs vandens gurkšnį, atsikosėjo, sukrenkštė, išspjovė – kito kelio nebuvo, reikėjo palaukti, kol organizmas liausis protestuoti ir jis galės vėl sutelkti jėgas, kad perverstų apmirusį kūną.

Tai buvo moteris.

Stipriai nusvilusią veido odą pusiau dengė tamsūs, ilgi plaukai. Pačiuopęs moterį už pažasties, Blikas pabandė ją tempti kranto link.

– Čionai! – išgirdo Kovič balsą.

Jis grįžtelėjo. Porininkė stovėjo nuleidusi vieną koją ant krantinės kopėtelių ir pasiruošusi jam padėti. Su kiekvienu grybšniu kūnas vis labiau stingo ir pasidavė šalčiui. Šnopuodamas ir spjaudydamasis Blikas stengėsi išlaikyti moters galvą virš vandens. Jam už nugaros Kovič nusileido dar kelias kopėtelių pakopas.

Jėgos visai išseko. Ranka įsikibo į skersinį, kad lengviau galėtų prisitraukti artyn, nepaleisdamas moters. Kaire koja užčiuopė atramą. Dar kartelį stipriai prisitraukęs, kilstelėjo suglebusį kūną tiek, kad Kovič galėtų pagauti už striukės apykaklės. Jai iš už nugaros į pagalbą atskubėjo kiti. Pagaliau paleidęs moterį iš rankų, Blikas kelias sekundes kybojo laikydamasis už kopėtelių ir žiopčiodamas gaudė orą.

– Ar reikia pagalbos? – šūktelėjo Kovič iš viršaus.

Blikas papurtė galvą, dar porą kartų atsikosėjo ir ėmė roptis į viršų. Kojos visai neklausė, rankos buvo sustingusios

ir persmelktos šalčio. Palypėjusi vieną pakopą žemyn, Kovič abiem rankomis sučiupo jį už dilbio. Dar vienas žmogus prisitartino jai padėti. Drauge jie ištempė Bliksą iš vandens.

Krante prie apmirusios moters atlėkė greitosios pagalbos automobilis. Bliksas palinko į priekį ir įrėmė delnus sau į kelius. Nuo kūno sruvo vanduo. Tokiems atvejams jis buvo nepasiruošęs. Visiškai nepasiruošęs. Paprastai jis sėdėdavo prie darbo stalo. Arba vykdavo į nusikaltimų vietas, belsdavosi į liudininkų duris. Nuo tų laikų, kai dalyvaudavo operatyviniuose veiksmuose, jau prabėgo visi dvidešimt metų. Šįkart pats sava-noriškai pasisiūlė budėti Naujųjų Metų naktį, kad mažų vaikų turintys kolegos galėtų praleisti šventę su savo šeimomis.

Išsipūtęs nosį jis išsitiesė. Pastebėjo ant savo plaštakos kraujuojančią žaizdą.

Aplink sproginėjančių fejerverkų garsai pynėsi su sirenų kauksmu. Kovič priėjo ir apgaubė jį vilnoniu pledu. Šalia jos stovėjo kita moteris – jos Bliksas iškart nepažino, bet galiausiai suvokė, kas ji.

– Sveika, Ema, – ištarė, bandydamas nusišypsoti.